

הנדון:

היעוד נעלם, הביורוקרטיה נשארה

ההסתדרות הכללית

בנק הפועלים אינו מעניק זכויות יתר לחברי ההסתדרות. שיכון עובדים אינו נתון לעובדים דירות זולות יותר. תנאי העבודה בכור אינם שונים מן התנאים במקומות אחרים. ריווחי הגופים האלה אינם משרתים את חברי ההסתדרות. לעובדים, חברי ההסתדרות, אין שום שליטה בהם. **אם כן, מי נהנה ממוקרייכות אדירים?** קודם כל, הבוסים שלהם. כפי שהתגלה בפרשת יעקוב לוינסון, יכול אדם אחד להפוך מיפעל הסתדרותי אדיר לממלכתו הפרטית, ולעשות בה ככתוך שלו, פשוטו כמשמעו. במקומות אחרים שולטות במיפעלים חבורות קטנות של בוסים. **במיקרה הטוב ביותר עומדים מוקרייכות אלה לרשותה של הביורוקרטיה האדירה, שהיא היא ההסתדרות האמיתית.**

ההסתדרות היא ביורוקרטיה בלתי יעילה ומנופחת מאין כמוה, שהיא — במיקרה הטוב ביותר — מיותרת לחלוטין ברובה הגדול. היא סובלת מהסתידות-עורקים כרונית ומשאר תופעות גריאטריות.

חברי ההסתדרות ומעבידיהם, שנדמה להם שהם משלמים את מיסיהם למען קופת-החולים, אינם יודעים שכמעט מחצית הכסף משמש לקיומה של ביורוקרטיה עצומה זו, שבה שובצו עסקני המיפ"ג לגות השולטות בהסתדרות.

הנהיגה העיקרית היא מיפולגת-העבודה. יותר ממיפולגת העבודה שמרה על ההסתדרות, ההסתדרות שמרה על מיפולגת העבודה. מוקרייכות זה איפשר למיפולגה להחזיק מעמד כמשך שבוע השנים הזרות של שילטון-הליכוד במדינה. **אל העונה הזאת נשארה עיניהן של המיפולגות האחרות. הן רוצות בחלק ממונה. וזהו כל העניין.** הליכוד אינו רוצה לשבור את ההסתדרות, כפי שתבע ואב ז'בוטינסקי בשעתו, כאשר כתב את מאמרו המפורסם, "יא ברעכען" (כן, לשבור!). הליכוד הגיע להישגים בחירות הקודמות מפני שניצל בכישורו את ועם ישראל השניה, ואת שינאתה לצמרת ההסתדרות, המסמלת את ישראל האשכנזית השמנה. אבל הליכוד לא קיבל חלק בעונה, ועל כך יצא קיצפו. **גם רוב המיפולגות האחרות, המשלתפות בכחיה רות אלה, דוגלות באותה המטרה הקרושה.** לכן מפקח הציבור. לכן מפקחים חברי ההסתדרות.

ל רקע זה כראי לעיני ברבריה-העמולה של המיפולגות בבחירות מוזרות אלה.

מיפולגת-העבודה אינה אומרת דבר. היא מפרסמת את תמונתו של ישראל קיסר, וזהו. קיסר הוא איש נחמד. לירווחם משל היה חן של עיירה מיוזרת-אירופית ומשהו מ"ארץ-ישראל העוברת". לקיסר יש חן הטיבעי של מוצאו העדתי. זהו הבדל גדול. וגם היחיד. **קיסר, כמו משל לפניו וכל קודמיו, הוא נציג הביורוקרטיה ההסתדרותית הגדולה שמינתה אותו, ולא יעלה על דעתו לשנות בהוא-זה את האימפריה הביורוקרטית שאיגדה אותו מנעוריו.**

הוא עסקן מיקצועי, באיגון של עסקנים מיקצועיים. נאמנותו המוחלטת נתונה למיפולגה, שהיא ביתו ומיצורו. לעולם לא יתמרד נגדה. כפי שלא התמרד נגדה יצחק בן-אהרון, חובב הסקנדלים, שלכל צעקותיו לא היתה שום תוצאה ממשית. **הנציג האלמוני מטעם הליכוד אינו אומר דבר הנוגע למהות ההסתדרות. אם בכלל יש לו מסר, הרי זה מסר שכראי לנניו אותו. ואכן, הוא נניו.** אופיינית ביותר התעמולה של ר"ץ. המועמד הראשי שלה היה פעם מגדולי המנופפים בדגל האדם וממרי האינטרנציונל. לא עוד. עכשיו מציגה ר"ץ את פני ארבעת נציגיה בכנסת, ואומרת שתעשה בהסתדרות מה שהיא עושה שם. קשה להעלות על הרעת מסר יותר חסרת-תוכן. מה עמדתה כלפי בעיות ההסתדרות? ואילו התשלים הימני של ר"ץ, התחיה, ממלאה את פיה מים כמה. אף אחד אינו רוצה לרבר על בעיות ההסתדרות, על עיוותיה הנוראים, על חוסר כל משמעות חברתית לקיומה, על הצורך להתחיל מחדש בהגדרת מטרתיה, בקביעת המיבנה שלה, בפירוט זכויות חבריה.

אני חבר ההסתדרות. כמשך ארבע שנים הייתי חבר הוועד הפועל שלה.

אני אלך להצביע. באי-רצון. בהרגשה עמוקה של תיסכול. **אני אצביע בעד הרשימה הקרובה ביותר להשי-קפותי בענייני המדינה.** אני מציע לכל חברי ההסתדרות לעשות כן. **אני יודע שבמערכת-בחירות זו לא יוכרע דבר. ההסתדרות תישאר כפי שהיתה.** המאבק הגדול לשינוי פני ההסתדרות יתחולל באחד הימים. הוא בלתי-ימנע. **אבל לא ב-1985.**

ביותר בארץ, מחוץ לממשלה. כל עובד רביעי בארץ עובד כאחד מיפעלי ההסתדרות. תנאי-העבודה שלו אינם שונים מתנאי חבריו, העובדים אצל מעבידים פרטיים או ממלכתיים. וגם הבוסים של המיפעלים האלה אינם מתנהגים אחרת, או חיים אחרת, מאשר עמיתיהם, הבוסים של המיפעלים הממלכתיים והפרטיים. **כולם שויכים למעמד אחד, לצמרת אחת, לעילית חברתית אחת.**

לראשי המיפעלים של ההסתדרות יש אותו האינטרס כמו לחבריהם ה"פרטיים". לשמור על שכר-עבודה נמוך ועל מאגר גדול של כוח-עבודה זול. ההסתדרות, האמורה להגן על שכר העובדים מפני הבוסים, הפכה למעין מישטרת-עבודה של הבוסים להטלת מישמעת על העובדים. **כמה מן השביתות הגדולות בארץ, החל במרד-הימאים הגדול בראשית שנות ה-50, נשברו עלי-ידי האגרוף המקובץ של ההסתדרות.**

אז התפתחו הדברים הרבה יותר. תחילה שימשה ההסתדרות מכשיר בידי העילית החברתית של "ישראל הראשונה", האשכנזית וה"מסודרת", לקיפוח המוני

מייסדי ההסתדרות, 1920: רק חלק בעונה

ישראל השניה (שפנו, על כן, שלטונת-החרות האנטי-הסתדרותית).

אחר-כך קם במדינה מעמד-עובדים חדש — העובדים הערי-ביים. אלה זוכים אך בקושי בהגנה מיקצועית מצד ההסתדרות, שוויתרה רק באיחור רב על התואר "ההסתדרות הכללית של העובדים הערי-ביים". האזרחים העריביים של ישראל הם גם כיום בבחינת בני-יחסות נסבלים בהסתדרות. לאחרונה התגלה (תודות ליוזמת הרשימה המתקדמת) של-המוני העובדים החקלאיים העריביים, אזרחי ישראל, אין דריסת-רגל באגף החקלאי של ההסתדרות, ושולט בכל החקלאות של המדינה שילטון ללא-מצרים. מישר-החקלאות הממלכתי הוא קליפה ריקה. עוד יותר מאשר מישר-הבריאות הממלכתי, שהוא בן-חורג של קופת-חולים.

בינתיים קם מעמד-עובדים חדש עוד יותר: המוני העובדים הזורמים מרי יום מן השטחים הכבושים לעבודה בישראל. מעמד עשוק זה, שאין לו זכויות אנושיות ואזרחיות, אינו מקבל שום הגנה שהיא מידי ההסתדרות.

שביל מה קיימים מכשירי-הכוח הכלכליים של ההסתדרות? זוהי השאלה השניה שהיתה צריכה להישאל בבחירות, ושלא נשאלה. מיפעלים אדירים אלה פועלים לפי אותן השיטות, ולמען אותן המטרות, כמו המיפעלים הפרטיים המקבילים. בעין בלתי-מוזיינת אין לראות כל הבדל.

עולם לא ראתה הארץ בחירות כאלה. הציבור אינו רוצה לשמוע עליהן. עצם המחשבה על הבחירות האלה מעוררת בו שיעמום שאינו ניתן לכיבוש.

הרשימות העיקריות אינן אומרות דבר וחצי-דבר. אנשי פירסומת מיקצועיים שוברים לעצמם את הראש ננסיון גואש למלא את שטח המודעות בקישוקש כלשהו. אולם ההסתדרות מאגדת בתוכה את רוב רובם של אזרחי-ישראל. היא חולשת על מאגרי-כוח עצומים, כלכליים ומדיניים. מעשייה ומחדליה משפיעים על כל אדם בישראל, אשה וגבר, זקן וילד, כריא וחולה. **ולאיש לא איכפת. מדוע?**

די שאדם יתלהב במערכת-בחירות צריכה להיות לו ההרגשה שקולו משפיע. צריך לעמוד לנגד עיניו עניין חשוב, שהוא מוכן להתגייס למענו ולפעול. הוא צריך להבין שיש הבדל בין מיפולגתו ומיפולגות היריבות. כל זה אינו קיים בהסתדרות כיום. אין ההרגשה שניתן לשנות משהו בגוף הזה. אין ההרגשה שיש הבדל כלשהו בין המיפולגות. כל השאר הוא שיעמום אחד גדול.

מפני שההסתדרות השובה. צריכים לשנות אותה מן היסוד ועד לגג. ואין מי שיעשה זאת.

ההסתדרות היא אחד הגופים הוותיקים ביותר בארץ. רק הקשישים המופלגים ביותר זוכרים את יום היווסדה. באישר קמה, היה לה יעוד עצום, גם חברתי וגם לאומי.

מבחינה חברתית, היה צורך לאפשר את קיומו של פועל עברי בארץ. היה צורך להגן עליו מפני עושיקים ומנצלים. היה צורך ליצור למענו מקום-עבודה. היה צורך לארגן שיטה מינימלית של עזרה הדדית בעת צרה, החל בקופת-חולים וכלה בפנסיה לזקנים. מבחינה לאומית היה התפקיד קשה עוד יותר. בפלשתינה שלטו הבריטים. הישוב העברי היווה מדינה-בתוך-מדינה. היה צורך להעמיד לרשותו מכשירי שילטון וכפיה, לשם השלטת "המרות הלאומית".

ההסתדרות קיבלה על עצמה את התפקיד הזה. מכיוון ששלטה על פרנסתו של העובד, היא יכלה להטיל עליו מרות. מי שלא נשמע, פשוט לא קיבל עבודה. מי שלא היה חבר בהסתדרות, לא זכה בטיי-סול רפואי ובשאר שרותי העזרה ההדדית.

לצידה של לישיבת-העבודה ההסתדרותית קמו תחת כנפי ההסתדרות מכשירי-העוצמה הכלכליים הגדולים, הצבא העברי (אירגון ההגנה), מאות הישובים של "התתיישבות העובדת", שרותי הבריאות, החינוך והספורט העיקריים של המדינה-בדרך. כל זה נוצל גם לטובת המיפולגה ששלטה בהסתדרות וכישוב — מפא"י. אך המטרה העיקרית היתה לנצל מערכת-כוח אדירה זו לביצוע הוראות "המסודות הלאומיים". **זו היתה מדינה-בתוך-מדינה-בתוך-מדינה.**

שקמה מדינת-ישראל נלקחו מן ההסתדרות הצבא ומערכת-החינוך (זרם-העובדים) אך לא שאר מכשירי העוצמה. מכשירי-הכוח העיקרי — קופת החולים — לא הפך שרותי בריאות ממלכתי. מכשירי-הכוח הכלכליים העצומים לא הולאמו גם הם. ההסתדרות נשארה, בעיקרו של דבר, מה שהיתה לפני קום-המדינה: מדינה-בתוך-מדינה.

אולם לא נותר לה שום יעוד. מול פני המציאות המשתנה, נשארה ההסתדרות בגוף שהתאבן. לפני קום המדינה היה מיבנה ההסתדרות בבחינת "אנומליה" מחויבת-המציאות, מפני שהמציאות לא היתה "נורמלית". **מאז קום המדינה הפך מיבנה ההסתדרות אנומליה הנוגדת את המציאות, מפני שזו הפכה "נורמלית".** וככל שהמציאות השתנתה, כן התרחקה ההסתדרות מצורכי המציאות וממטרותיה המוצהרות.

שביל מה קיימת ההסתדרות כמו שהיא? זוהי השאלה הראשונה שהיתה צריכה להישאל במערכת-הבחירות. אין זה מיקרה שאיש לא שאל אותה, ואיש לא נתן תשובה לשאלה שלא נשאלה. לכאורה, ההסתדרות היא קודם כל איגון להגנה על העובדים. האומנם? **ככל שיסכוכי-העבודה הגדולים, מופיעה ההסתדרות במיקרה הטוב ביותר כצד ניטרלי, המפשר בין העובדים והמעסיקים. לעיתים קרובות מאוד מתייצבת ההסתדרות נגד העובדים. אין זה מיקרה, מפני שההסתדרות עצמה היא המעביד הגדול**